

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:	
Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 „ — „
Na štvrt roka	— „ 50 „
Jednotlivé číslo 3 kr.	

Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNÝÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Turice.

Kresťanstvo je kolískou vykúpenia človečenstva. Ono vyviedlo ľudstvo z poroby hriechu k poznaniu pravdy, z povery ku živej viere, z tmy hrobu ku svetlu života, základ i počiatok vykúpenia bolo umučenie a smrť Kristova; potvrdeným zostalo slavným vzkriesením Spasiteľovým a posvätilo ho poslanie Ducha svätého.

Soslanie tohoto svätého Ducha slávia dnes milióny nábožných kresťanov; slušné je, aby sme pri pokorení sa pred mocnou rukou Božou a pred velebou nášho Spasiteľa, popri skrúsených modlitbách rozjíjali o podstate a význame tohoto sviatku. Lebo nie otroctvo žiada od nás Pána, nie slepú vieru náš Spasiteľ, ale úplné a dokonalé poznanie Jeho tak, ako on poznal svojho Otca v nebesiach.

Spasiteľ náš prijmúc ľudské telo na seba, položil život svoj za nás, aby nás od večnej záhuby vykúpil, a aby svoje nebeské učenie smrťou svojou potvrdil. Tretí deň slávnostne z mŕtvých vstal, aby nám istotu budúceho života ukázal a dokázal sa byť Synom svojho Otca.

Lež mocný náš Spasiteľ vedel, že syn človeka je krehké stvorenie, že je vystavený pochybaniam; že sa podkýna, klesá a padá, že sa nechce naviesť, odviešť, klamať a mámiť a sklamaný ľahko zmalomocnie, zúfa. A preto poslal podporu a potešiteľa človečenstvu, poslal Ducha svätého, ktorý v podobe ohnivých jazykov zniesol sana učedníkov Pána v chráme ku modlitbám shromaždených. Duch svätý zaujal srdcia mužov a oni zahoreli láskou k svojmu milému Spasiteľovi.

Skoro dve tisíc rokov, čo sa to udalo, a skutočne tak sa zdá, ako by kresťanstvo nové poslanie Ducha svätého a to nanajvýš potrebo-

valo. So skormúteným srdcom skusujeme, že velebné, spasonosné zásady kresťanstva ľudia, dľa mena kresťania, dľa srdca pohanania, ako by len za rúsku používajú, a pod záštitou viery poveru i neveru vzbudzujú, kauklarstva a šalbiarstva prevádzajú.

Kresťanstvo už tak ďaleko upadlo, že v našich dňoch našli sa kňazia, ktorí napísali, vytlačili a zodpovednosť za to prijali, že vraj učenie Kristovo nenie ničím iným, ako politikou. Títo bohorúhavci učenie Spasiteľa a Vykupiteľa nášho verejne za politiku vyhlasujú.

Nuž či takíto posmievači by nepotrebovali nové poslanie Ducha svätého? Áno potrebovali by ho, aby ich o podstate ich povolania poučil, k plneniu povinností uspôsobil, a od zneužívania svätých vecí odvrátil.

Potrebný by nám bol ten duch-utešiteľ, aby vzbudil pevnú nádej v našich srdciach, že on neopustí nás, lež vyvedie nás z osídí diabla a jeho slúžobníkov. Aby utvrdil vieru našu, žeby sme v nej márnosťami sveta nikdy sklamaní neboli.

Potrebné je navštívenie Ducha svätého, aby kresťanstvo stalo sa skutkom, a nebolo len pustým názvom a príčinou k neslušným treniciam oproti inovercom. Aby láska a svornosť panovaly medzi svetom, aby sa ho opravdová osvietenosť zmôcť mohla.

A tento Duch svätý istotne príde. Milostivý Vykupiteľ náš nezabudne na vykúpených svojich, ale vidiac potrebu toho, pošle nám oného Potešiteľa, že zaujme viera čisté srdcia kresťanov a nebudú modloslužebníkmi formy ale vzývateľmi podstaty. Nebudú kresťanmi na oko a obdiv, ale srdcom, citom i skutkom.

Slovo k rodákom.

Večná je to pravda, že sa stromček bez kořeňov presadený ani v tej najúrodnejšej pôde nikdy neprijme. Na oko z prvopočiatku i zdá sa byť prijatým, kým vlastná sila v ňom ešte trvá; ba následkom primeranej vlahy, teplom slnka i vzduchom podporovaný za nejaký čas aj istý vývin ukazuje, zelenie i zmáha sa; ale neminie dlhá doba a on bez pomoci vyschne, vyhynie.

Tak je to i s ľudárstvom, čo politickou stranou.

Lebo strom politiky je nie vrba, z ktorej keď bársaký kolik do zeme vrazíme, tenže sám korene pustí. Politika je citlivý stromec, ktorý z dobrého zdravého jadra musí byť dochovaný. Znalé semeno zásad a presvedčenia musí najprv pevno korene pustíť, a len potom môže a smie sa dvíhať nad pôdu, rástnuť a mohutnúť. Povreční a ľahkí ľudári nemajúc potrebných známostí a vrhnúc sa na nové im pole, v nedočkavosti svojej hrubý bezkorený drúg osošnickárstva a privatných záujmov probovali vbíť v pôdu, domýšľajúc sa, že im z neho hneď a to nie jeden strom lež celá hora vyrastie. Založiť, utvoriť chceli stranu ľudovú, bez toho, aby myšlienka táto v ľude samom už jestvovala a v ňom rozkorenená bola.

A hľa, stromok sa im neujal, lež zo dňa na deň väčšmi bútlavie, dnes zajtra ani pamiatky nebude po ňom. Daromné sú lživé zprávy «Kreššana» že z opozičných strán sa vraj len akási ľudová strana zmáha a rozširuje. Daromné sú prázne chvastaniny, keď skutočnosť, tá holá pravda práve protivu toto dokazuje. Veď to i tí najukrytejší dedinčania vidia, že počet ľudárov horký že zrástá, ba práve nesmierne upaduje. Ako tie v prospech ústredného skladu Lepsényovho založené dedinské konsumy nemilosrdne vycicané do úpadkov prichodia, tak aj okresy ľudármi ako-tako zaujaté týmto výhosp dávajú. Čo robili ľudári pri minulých voľbách v zvolenskom Brezne, známo nám všetkým. Ako roztrubovali svetom, že okres tento je čisto ľudársky, a hľa pri najnovšej voľbe ani len kandidáta nevystavili. Možno, že pre Slovácki obydlené kraje už ani len kandidátov nemajú, lebo ľudárov už aj tí nimi tak velice a srdečne hľadani a podporovani agitátorovia národnostní prehľadli a zanechali. I tým sú oni už priplani.

Tak podobne pochodili aj na viac dolnozemských teraz prevádzaných voľbách: reopovážili sa ani len na svetlo Božie ukázať, — a potom, že sa vraj oni zmáhajú, a že sa množia. Nech sa len týmto spôsobom rozširujú: potom je isté, že o tri roky ani len stopy a chýru nebude o nich. Pravda len v tom smysle, že my usilovať

sa budeme vyhladiť pamiatku jejich z pamäti našej, nie tak ale súd historie: lebo zkazonosné stopy jejich zlo skutkov dlho ešte bude poznať; a jejich chýr, ako každý zlý chýr ďaleko ide, ku škode nášho dobrého mena tak snadno vyhladiť sa nedá.

No prezili sme my už aj iné pliagy, tedy i túto znesieme. Kraje naše tak sa zdá a dokazuje, sú nedobyteľné, polstoročia agituje vystredná národnostná tlač medzi Slovácki, ale ponevác sa nezakladá na potrebnej zákonitosti, ponevác nepočtuje s ústavnosťou a jednotou štátu, účinkovanie je jalové, beznásledné. Srde slovenských nedotknú sa s úspechom iba len vlastenecké hlasy, domovina a jej zákony sú ľudu uhorskému bez rozdielu reči a vyrovnaniu svätinou. Darom sa pechoria za lacným martýrstvom jedni i druhí: národnostní i ľudári; — kým sa nepostavia na základy ústavy uhorskej, kým sa sami bezvýmnečne telom i dušou nepodrobia zákonom: ľud — vlast svoju a rod svoj milujúci — za sebou mať nebudú. — Žalujú sa na prísne vraj výroky porotných súdov, a nevidia, že ich ten ľud, ku ktorému sa natiskajú prísnejšie ešte odsudzuje tým, že o nich ani len počuť nechce.

Veru toto je tá najväčšia pokuta, aká len koho stihnúť môže. Ťažká ale spravodlivá, čím kto hreší, tým trestaný býva. Klamali ľud a ľud povrhá nimi. Využitkovať ho chceli a on ich odprášil od seba. Nosil a vozil sa chceli na ňom, a on ich ztriasol zo seba. Ľudári podľahli a ľud zostal vífazom.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Ubitý Mikuláš Lepsényi. Čo sa dosiaľ ešte v Uhorsku nestalo, to sa stalo v utorok 24-ho tohoto mesiaca. Tento dosiaľ neudavší sa pád je, že vyslanci ubili vyslanca Mikuláša Lepsényiho, keď išiel zo snemu domov. Príčina je nasledujúca.

Törökbalintský katolícky farár a ľudák spolu so Zelenyákom, bývalým ľudovým vyslancom vydali jedno dielo, v ktorom pohanili slavnú pamiatku slavného syna Uhorska, *Ludvika Kossutha*. Dielo toto vzbudilo všade to najväčšie opovrzenie, vyjmúc ľudovej všetky snemové strany vyslovily zazlenie nad týmto dielom. Jedine ľudová strana neodsúdila dielo toto, lež jednoducho len to povedala, že ani Zimándy ani Zelenyák není členom ľudovej strany na sneme. Toto osvedčenie ľudovej strany veľmi rozhnevalo Kossuthistov a títo to dali ľudákovi na sneme aj počitiť.

Keď sa mysle koľko-toľko utišily, Mikuláš Lepsényi vydal v svojom maďarskom časopise „Magyar Néplap“

oznámenie, že každý čitateľ časopisu, kto chce, dostane od redakcie zdarma Zimándy dielo o Kossuthovi. Toto vyzvanie brozne rozhnevalo Kossuthistov. A celkom správne. Dostať pamiatku Kossutha pohaňujúce dielo nikto nečítal, lebo sa nenašiel blázon, kto by bol dal za takúto handru peniaze. Lepsényi, aby sa dielo toto dostalo do rúk ľudu, oznámil v svojom časopise, že ho dá každému darmo, kto ho chce a tým podal Zimándymu pomocnú ruku, aby aj on pohanil Kossutha.

Lepsényimu dostal za tento škaredý skutok príkladný trest

Už na pondelkovom zasadnutí snemu člen Kossuthovej strany Béla Komjáthy vyslovil svoje opovrzenie Lepsényimu a celý snem súhlasil s Komjáthym. Vtedy nebol Lepsényi v sneme.

Nasledujúceho dňa v utorok prišiel aj sám Lepsényi do snemu a tu verejne prosil za odpustenie, že v jeho časopise vyšiel oznam, v ktorom zdarma ponúka Zimándyho dielo. Osvedčil sa, že nahliada chybu a že porobil poriadky, aby redakcia ani jeden výtisk zo Zimándyho diela neposlala na vidiek. Hrobová tichosť nasledovala po tomto odprosení, nikto sa neozval.

Už vtedy, keď Lepsényi do snemu prišiel, Kossuthisti vítali ho s titulom: podliak, ba vyslanec Pichler chcel ho aj palicou udrieť. Behom zasadnutia dozvedel sa Lepsényi, že ho vyslanec Olay chce ubíť. Po zasadnutí radil sa Lepsényi, ako by mohol odísť zo snemovne, aby ušiel bitke. Ponevác nechal ujsť von oblokom, tak ani bitke neušiel. Jakknáhle sa zjavil na ulici, chytil ho vyslanec Olay a zahrnel mu do uší „Zradeca, podliak tu si!“ a pritom ho palicou uderil po hlave. Olaya zachytili policajti, z druhej strany ale vyslanec Pichler dolámal palicu na ňom. Medzi bitkou policajti sotili Lepsényiho do koča, kde ho ešte po hlave uderil novinkár Dienes, načo potom koč rýchle ubáňal s Lepsényim na jeho byt.

Lepsényi už dosť drážil obecnosť v jeho časopisoch a hľa nie tí boli ubití, proti ktorým drážil, lež on sám. To je pokuta za hriechy. Pán Boh neni náhlivý, ale pamätlivý. Čo kto hľadá, to najde. Lepsényi túto lekcii až veľmi zaslúžil. My sa netešíme z nešťastia našich blížnych, lež len s uspokojením berieme v známosť že kto čím hreší, tým býva trestaný.

Ľudová strana a Mikuláš Lepsényi. Ľudová strana vydržila v pondelok poradu pod predsedníctvom Jána Molnára. Na tejto porade odsúdila v Lepsényiho časopise „Magyar Néplap“ uverejnený oznam, že redakcia každému čitateľovi, kto si to žiada, zdarma zašle Zimándyho knihu. Ďalej aj to vypovedala, že strana nevedela o tomto ozname a tak ani nemôže byť zaň zodpovedná.

Mikuláš Lepsényi po utorkovom zasadnutí oznámil, že vystupuje z klubu ľudovej strany.

My na toto všetko máme len tú poznámku, že klub ľudovej strany mal Lepsényiho z kruhu svojho vytvoriť, jaknáhle sa dozvedel, že Lepsényi v svojom časopise

uverejnil otázný oznam, tým by bola dala ľudová strana zjavne na vedomie, že odsudzuje tupiteľov Kossuthovho mena

Porady ministrov. Gróf Thun, rakúsky ministerský predseda bol v stredu u kráľa na výsluchu a za tým sa dlhší čas radil s naším ministerským predsedom barónom Bánffym, asíce radili sa o otázke vyrovnania.

Vo štvrtok budú sa radíť uhorskí a rakúski ministri obchodu, orby a financií.

Zaokrývanie trov za opatrovanie chorých. Minister vnútra Desider Perczel v zasadnutí snemu dňa 18. t. m. predostrel návrh zákona o zaokrývaní trov za verejnú opateru chorých. V smysle návrhu cieľom rovnomerného rozdelenia farehy trov za opateru chorých v nemocniciach utvorí sa *krajinská základňa*. Cieľom nadobudnutia takejto základny ku priamej štátnej dani vyvrhne sa *privádzka* na opateru chorých, ktorej výšku ustáli s roka na rok minister vnútra v usrozmene s ministrom financií a o stave základny podá snemu zpravu každoročne pri predstavení rozpočtu. Z takto nadobudnutej základny budú sa zaokrývať trovy za opateru, v krajinských a cudzozemských nemocniciach a liečebných ústavoch za takých chorých, ktorí sú úplne bezmajetní, ktorí nemajú pokrevných a ktorí nie sú členami daktorej nemocny podporujúcej pokladnice.

Z tejto základny z polovice zaokrývať sa budú trovy za ochranu proti všetkým chytľavým chorobám s výnimkou cholery a moru. Ďalej zo základny bude sa platiť za opateru najdených detí do siedmeho roku a špitálska opatera chudobných šestonedeliek. Špitálne trovy členov nemocny podporujúcej pokladnice zaokrýjú cez dvadsať týždňov z pokladnice. Ďalej stará sa návrh o zaokrývanie trov za čefad, ktorá onemocnela behom slúžobnej doby. Príslušné obce povinné sú starať sa počnúc od siedmeho roku veku o bedárov, slepcov, bluchonemých, blbých atď. a snášať polovicu trov za ochranu proti chytľavým chorobám s výnimkou cholery a moru. Štát platí: za opateru bezmajetných trpiacich na škaredé choroby a na trachomu, trovy vyskytnuvšie sa z cholery a moru a doplniť nedostatok krajinskej základny pre opateru chorých. Bezmajetných choromyselných možno dať do blázincov len s privolením ministra vnútra.

Štoličné a mestské právomocnosti svoje podližnosti naproti nemocniciam a liečebným ústavom spočívajúce na III. z. čl. z r. 1875 povinné sú vyrovnat' behom jedného roku počítajúc od vstúpenia do života zákona. Zákon vstúpi do života 1. januára roku 1899 a s tým ztratí platnosť zák. čl. XI: 1875.

Oznámenie prírodných škôd. Jako vieme, daň býva odpustená tým gazdom, ktorým prírodné pohromy, jako ľadovec, príval alebo suchota zničily poľné úrody. Kto chcel, aby mu na tomto základe bola daň odpustená, ten sa musel o to písomne uchádzať. Minister financií berúc do ohľadu, že jednoduchý gazda veľmi často ani nevie, ako treba napísať toto oznámenie, nariadil, že finančné direkcie povinné sú prijať i ústne oznámenie

škody ale len od malých gazdov, o ktorých možno predpokladať, že sú nie dostatočne zbehlí v zákonných poriadkoch. Väčší statkári a panstvá aj naďalej musia prírodné škody písomne oznámiť.

Dozor nad priemyselnými závodami. Minister obchodu vydal nariadenie, aby priemyselní dozorcovia od týchto čias každoročne prezrúvali všetky fabriky a väčšie priemyselné závody. Pri tejto príležitosti majú dozorcovia sossbierať úplne spoľahlivé dáta ohľadom robotníckych pomerov a ohľadom fabričných dôrobkov, tieto dáta potom minister uverejní. Na základe týchto dát vypracuje minister štatistiku o plate robotníkov, ktorú tiež uverejní.

Španielsko-amerikánska vojna. Z bojišťa nemôžeme podať žiadnu novú zprávu. Amerikánske a španielske lode sa ustavične hľadajú na mori a nevedia sa najst. Tak sa zdá, že sa nechejú najst, lebo sa jak Španieli, tak aj Amerikanci boja rozhodnej bitky. Dlho ale nemôže vystať rozhodná bitka, lebo ináčej celý svet bude sa smiať z Amerikancov, ktorí tak chvastave začali vojnu a teraz sa boja bitky.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 18. mája. Pokračovalo sa v podrobnom pojednávaní návrhu o úverkových spolkoch. Zadané bolo viac menšieho významu opráv, z ktorých niektoré boli prijaté, iné zavrnuté. V pojednávaní pokročilo sa až k 15. paragrafu.

Na konci zasadnutia gróf Albert Apponyi upravil interpelláciu k vláde, v ktorej sa pýtal, či vláda zamýšľa ešte behom tohoto zasadania snemu podať návrh zákona, ktorým sa času zodpovedne zmení terajší volebný zákon a či zadá návrh zákona, v smysle ktorého bude nad napadnutými voľbami kúria súdiť.

Gróf Albert Apponyi podal interpelláciu v sprievode dlhšej reči, v ktorej mnoho hovoril o nečistých voľbách.

Zasadnutie snemovne dňa 20. mája. Na počiatku zasadnutia zadal Franc Kossuth návrh, aby sa vláde vyslovilo zazlenie, že zavčasu neoznámila snemu, že minister spoločnej armády potrebuje 30 millionov zlatých na vystrojenie vojska, lež že to oznámila snemu len vtedy, keď už milliony boli strovené.

Ministerský predseda barón Bánffy odpovedal Kossuthovi. Hovoril, že berie na seba zodpovednosť za otázných 30 millionov zlatých. Uhorská vláda mala vedomie o tom, že minister spoločnej armády potrebuje 30 millionov na vystrojenie vojska a vláda súhlasila s tým, lebo skutočne nahliadla potrebu vystrojenia vojska. Kossuth nemá pravdu, že minister spoločnej armády už strovil otázných 30 millionov zlatých. Peniaze tieto sú ešte nie strovené, len sa objednali potrebné vystrojenia. Od delegácie záviselo, či povolí alebo nie otázných 30 millionov. Delegácie povolili túto summu. Naša vláda

pokračovala úplne v smysle zákonov, preto prosí, aby návrh Kossuthov bol zavrnutý, čo sa aj stalo.

Zatým sa pokračovalo v pojednávaní návrhu o úverkových spolkoch. Prišlo sa až k 47. paragrafu.

Zasadnutie snemovne dňa 21-ho mája. Predseda zadal mandáty novozvolených vyslancov Franca Justha a Mikuláša Osztroloczkého, načo potom ďalej sa pokračovalo v podrobnom pojednávaní návrhu o úverkových spolkoch.

Zasadnutie snemovne dňa 23-ho mája. Dnes sa dostalo Lepsényimu takého potupenia, jakého sa dosiaľ nestal účastným žiaden vyslanec. Na inom mieste podrobnejšie opisujeme ohavný skutok Lepsényiho, ktorého sa dopustil tým, že blahú pamiatku Ludvika Kossutha chcel tým pohaniť, že v „Magyar Néplap“-e sľúbil každému darom Zimándyho knihu, ktorú tento katolícky kňaz napísal o Ludvikovi Kossuthovi.

Pred denným poriadkom pýtal slovo Béla Komjáthy, člen Kossuthovskej strany a prizvukoval potrebu vzájomného uctenia sa. Keď sa aj vedú dišputy a keď aj niekedy ťažšie slová padnú, nikdy ale neuráža sa osoba. Toto stoloie prinieslo Uhorsku dvúch veľký mužov: Ludvika Kossuthu a Franca Deáka a kto urazí pamiatku či Kossutha či Deáka, ten sa preheší proti česti národa. (Všeobecná pochvala.) Našiel sa jeden pár ľudí s pomúteným rozumom, ktorí sa ani toho neštítali a pomlúvali Kossutha. Netreba zastávať pamiatku Kossutha, dostatočné zadost' učinenie je jednohlasná mienka národa. Ale je hanba, že sa našiel jeden člen uhorského snemu, ktorý si to obviňovanie Kossutha osvojil tým, že zdarma rozdáva tú knihu.

Ludvík Olaj: Gazember!

Predseda napomína vyslancov, aby sa sdžrali urážok.

Olaj: Ale je tak!

Komjáthy: Meno toho člena uhorského snemu nechce vysloviť, lebo toho není hoden. Myslí, že ten patričný ľuhá, keď hovorí, že z obetavosti jedného veľmoža je rozdávanie knihy možné, lebo neverí, že by sa našiel jeden veľmož, ktorý by to urobil.

Viktor Pichler: Luhl!

Komjáthy: Bolo by treba vystúpiť proti nemu s návrhom.

Pichler: S palicou!

Predseda napomenul Pichlera k poriadku.

Komjáthy: Nepodáva návrh, lebo vyslovenie mena toho vyslanca považoval by za unižovanie parlamentu. (Všeobecná pochvala.) Je presvedčený, že mienku o tom vyslancovi má každý člen snemu, ale vyslovenie tejže zakazuje slušnosť parlamentárna. (Všeobecná pochvala. Tak je! Tak je! so všetkých strán!)

Potom nasledovalo podrobné pojednávanie návrhu o úverkových spolkoch, ktoré bolo aj dokončené.

Zasadnutie snemovne dňa 24-ho mája. Dnes bol prijatý návrh zákona o úverkových spolkoch aj v treťom čítaní. Zatým sa Mikuláš Lepsényi umýval a prosil za odpustenie o tomto hovoríme na inom mieste.

Konečne ministerský predseda barón Bánffy upovedomil vyslancov, čo bude snem ešte pred letnými vakáciami pojednávať. Ministerský predseda navrhol, aby dneskajšie zasadnutie bolo posledné pred turíčnymi sviatkami. Po Turícach prvé zasadnutie bude 6-ho júna, vtedy snem začne pojednávať návrh zákona o snášaní špitálnych trov a viac menších predloh, ktoré vláda najbližšie zadá. Čo sa týče návrhov potahujúcich sa na vyrovnanie, tie prídu na pretras iba v septembri, pokiaľ nie je výhľad, žeby v Rakúsku prv boli pojednávané a ministerský predseda chce, aby sa návrhy tieto odrazu pojednávaly u nás i v Rakúsku.

Snem prijal návrh ministerského predsedu, že do 6-ho júna nebude zasadnutie.

Ochrana robotníka.

V ľudskej prírode leží že silnejší rád potlačuje slabšieho. Ďalej aj to pračasto skusujeme, že bohatí radi vykorisťujú chudobného. Keď mu dajú robotu a chlieb, vtedy často žiadajú od neho takú robotu, ktorá škodí jeho zdraviu a tým pred časom privádzajú chudobných do hrobu. Aby sa takéto využitkovanie, takéto vykoristenie nemohlo diať, o to stará sa je povinnosťou štátu. Tie ustanovenia, ktoré štát uvádza do života preto, aby slabých a chudobných bránil a chránil pred silnými a bohatými, voláme socialistickými ustanovizňami.

Naša vláda tiež sa zaujíma slabých a chudobných. Prvý zákon, ktorý bol vynesenej v prospech chudoby, je zákon o nedeľnom odpočinku. Cirkevné zákony síce nakladajú svätenie nedele, lenže našli sa veľmi mnohí, ktorí si z týchto zákonov pranic nerobili a v nedeľu práve tak žiadali tuhú prácu, jako v ktorýkoľvek robotný deň.

Blahej pamäti minister Baross bol vypracoval návrh zákona o svätení nedele a zákonodarský zbor tenže aj prijal. Týmto zákonom majú robotníci zabezpečený jedon deň odpočinku do týždňa. A toto je veľmi osožné pre všetkých robotníkov asice z dvojakého ohľadu. Za prvé ustáté, vyrobené telo si odpočinie a za druhé má robotník aj k tomu času, aby aspoň v nedeľu mohol vziať knihu alebo časopis do ruky a niečo osožné sa naučil. Socialisti žiadajú také sriadenie práce, aby robotník robil denne iba 8 hodín, 8 hodín sa zabavoval a 8 hodín spal. Takáto požiadavka je mierno rečeno hlúposť. Osemhodinová práca je primálo pre zdravého chlapa, a osem hodín zábavy je zase primnoho, lebo kto len 8 hodín pracuje, ten si nenie v stave toľko zarobiť, aby sa mohol 8 hodín denne zabávať. Takéto prepate žiadosti nemožno podporovať a dosiaľ žiadan štát na svete nevyniesol zákon, ktorý by zakázal pracovať vyše 8 hodín. Keby

taký zákon bol na pr. u nás vynesenej, tak by v prvom rade všetci ministri prišli do žaláru, lebo každý jedon z nich pracuje denne aspoň 12 hodín.

Druhý zákon, ktorý bol u nás vynesenej v prospech robotníkov je zákon o podporovaní priemyselných a fabričných robotníkov na pád choroby. Tento zákon hlboko a prajne siaha na život. Do vynesenia zákona o podpore robotníkov na pád choroby najväčším postrachom pre robotníkov bola choroba, ktorá ich hatila v plnení ich riadnych povinností. Choroba vtedy nielen že pripravila robotníka o miesto, v ktorom si vyhládaval svoj každodenný chlieb, lež zároveň uvrhol aj celú jeho rodinu do tej najväčšej biedy. Keď robotník nemohol robiť, nedostal plácu.

Zákon o podpore robotníkov v chorobe je veľkým dobrodením pre robotníkov a pre ich rodiny. Je pravda, že aj sami robotníci prispievajú k tomu fondu, z ktorého fahajú pomoc na pád choroby, lenže tento prispievok platia týždenne a je tak nízky, že to robotníci ledva pocítia. Tým lepšie ale pocítia pomoc, keď sú chorí. V smysle tohoto zákona robotník dostane na 140 dní pomoc od chorobnej pokladnice, a tak na 140 dní zabezpečený je jak on, tak aj celá rodina.

Jak ale ani po týchto 140 dňoch nevyzdravie a nestane sa práce schopným? Čo potom? Toto je také otázkou, ktorá dosiaľ nenie riešená. Keď sa na pr. úradník stane u nás práce neschopným, dostane pensiu a tak je zabezpečený, že nemusí trieť hlad a biedu. Keď ale robotník nenie vstave ďalej pracovať, nestará sa viac nik oňho, odkázaný je buď na milosrdenstvo jednotlivcov, alebo musí tú najväčšiu biedu trieť.

Tu sa otvára pekné pole pre štát. Jako bol vypracovaný zákon, ktorým sa jedonkaždý fabričný robotník prinútil, že musí týždenne prispievať do chorobnej pokladnice, tak by mal štát vypracovať aj také návrh zákona, ktorý prinúti robotníka prispievať istým malým poplatkom na pensijný fond. Tento pensijný fond by k tomu slúžil, aby vekom sošli, alebo v práci omrzačení robotníci dostali na starobu istú pensiu, z ktorej by mohli skromne žiť.

Sme presvedčení, že vláda pomýšľa na takéto zaopatrenie robotníkov, len treba do ohľadu vziať, že takéto práca vyžaduje veľké štúdia, ktoré sa nedajú len tak sfúknuť. K tomuto pensijnému fondu pre robotníkov bude musieť aj krajinská pokladnica prispievať asice značnou sumou, lebo zárobok robotníka nemožno a neslobodno priveľmi obťažiť, čoby bolo v tom páde nevyhnutné, keby si robotníci sami museli pensijný fond udržiavať.

V prospech robotníkov bol vynesenej aj zákon o právnom pomere medzi robotníkmi a prácu

dávajúcimi. Tento zákon tiež bráni a chráni robotníkov pred svedolou statkárov a zabezpečuje im isté práva. Taktiež aj návrh zákona o úverkových spolkoch, ktorý snemovňa vyslancov už prijala, bude slúžiť k dobru robotníkov, ktorí takto dostanú lacný úver, lacné pôžičky a budú sa môcť pripadne osamostatniť.

Aby vláda čím väčšmi ukázala, že sa skutočne stará aj o poľnohospodárskych robotníkov, chce založiť robotníkov podporujúcu základinu. Jako sa v politických kruhoch povráva, vláda chce oferovať 150 tisíc zlatých na podporu poľnohospodárskych robotníkov. Tento pekný cieľ chce tak previesť, že založí podporujúce spolky v jednotlivých okresoch a týmto dá dľa potreby istú čiastku z horespomenutých 150 tisíc zlatých. Okresné podporujúce spolky budú dávať jednotlivým poľnohospodárskym robotníkom pôžičky vtedy, keď nemajú žiadneho zárobku. Od pôžičky bude sa platiť veľmi malý percent, a pôžičku samú budú prinútení iba vtedy splatiť v rátoch, keď majú najlepší zárobok. Dľa tohoto robotníci budú dostávať pôžičky v zime a na jar a budú ich splácať iba po žatve.

Vláda, jako počuť, už aj oslovila jednotlivé právomocnosti, aby jej podaly zprávu, koľko peňazí bude asi treba v stolici na pôžičky pre robotníkov. Prvopočiatočnú 150.000 zl. obsahujúcu základinu mieni vláda každoročne zväčšovať tým, že jej udelí istý percent z daní.

Toto sú v krátkosti tie zákony a plány, ktoré vláda už aj dosiaľ previedla, vlastne previesť mieni v záujme chudoby. Skutky tieto jasne svedčia zato, že naša liberálna vláda má smysel pre chudobu a že sa aj skutočne stará o odpočinutie biedy. Len treba mať trezlivosť a časom sa všetko napravi, odrazu sa nič nedá prelomíť.

DOPISY.

Zilina, dňa 17. mája 1898.

Osvedčenie.

O článkoch „Národných Novín“ držím to, že štekanie psa a ručanie somára nesiahá do neba; pritom všetkom ale z tej príčiny, že 109-te číslo týchto novín v rubrike „Dopisy“ pamiatku môjho neobého strýca Alexandra Rudnay knieža-primasa ostrihomskeho uráža, prinútený som toto vziať do ohľadu, vyhlasujúc, že jestli by Alexander Rudnay primas bol skutočne v srdci svojom nosil článok písajúceho, tak by som s ochotnosťou uznal, že som „nezdarený“ vnuk jeho a nielen ja a moja rodina, ale aj všetci moji príbuzní boli by sme

ho z pamiatky vymazali. Ani „Národné Noviny“, ani článok písajúceho za hodných nepovažujem, žeby pred nimi pamiatku Alexandra Rudnay očisťoval, lebo tobo neenie zapotreby. Jedine len to môžem odporúčať pisateľovi článku, že takéto z blata národnostnej závisťi pochodiace výlevy môže sám stroviť a nehubiť nimi tento dobrý ľud, ktorý si na každý pád vie rozvaziť, komu môže byť viac povďačným, — či jednomu, o dobrobyt ľudu pri skromnej pláci obetovave sa ustávajúcemu čestnému úradníkovi a či na ohavnej pôde „Národných Novín“ z ruských peňazí sa živoriacim bruchopasníkom a klamárom ľudu.

Poznamenávam ešte, že proti môjmu úradnému účinkovaniu môže sa ktokoľvek a kedykoľvek u vyššej vrchnosti ponosovať.

Štefan Rudnay jun., hl. slúžny.

Čaca, 20-ho mája.

Blahorodý Pán Redaktor!

Na vyzvanie, ktorým nedávno ctená redakcia vyzvala bola priateľov časopisu tohoto, aby sme podávali zprávy o stave siatin, ponáhľam sa v krátkosti upovedomiť ctené čitateľstvo o stave plodín u nás.

Buď P. Bohu chvála, že sa môžeme pochváliť, že v čačanskom okrese v kysuckej doliny úrody vo všeobecnosti pekne stoja.

Ozimná raž je riedka, ale s pekným klasom. Jariny: jačmeň, ovos a jarná raž sú veľmi krásne. Zemiaky pekne schádzajú, takže jak nás dobrotivý Pán Boh zachráni od všeliakých nehôd, nemáme sa čo báť psoty.

Inácej nažívame v pokoji a pri práci utieka nám čas, ani sami nevieme jak.

Do politiky sa nejdem miešať; týchto pár riadkov zatváram s tou úprimnou žiadosťou, aby nás Všemohúci chránil od všetkých nehôd.

S úctou

Jozef Alexy, učiteľ.

BESEDNICA.

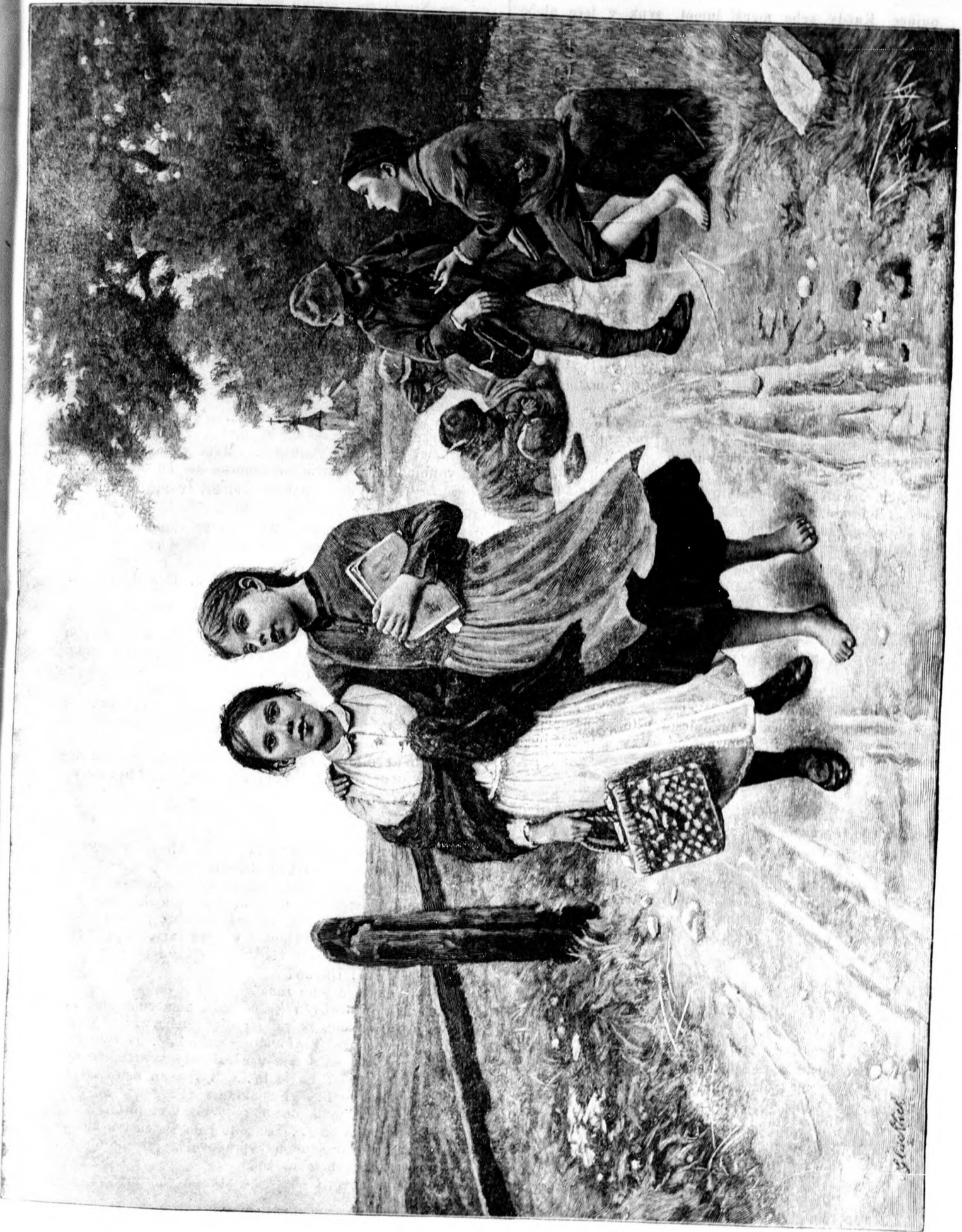
Záhadná dedinská náhoda.

— Gleb Uspensky. —

I.

Za jasného letného dňa, v šesť hodín večer, keď rozpálený vzduch pozvoľna začína chladnúť, na včelníku u obecného pisára pri samovare sedeli dedinskí hostia. Hostia sedeli a ležali kolom samovaru a viedli hovor s majiteľom včelínu, starým vyslúžilým vojacom s prestreleným a neohýbajúcim sa kolenom. Bol tam medzi hosťami „bankovní pisár“ — mladý človek, bývalý seminarista, ktorý riadil účty vo zdejšej vzájomnej pomocnici; bol tam obecný rychtár, ešte jeden rovník z tých, ktorí sú „trochu čistejší“, bol tam i pisateľ týchto riadkov. A viac myslím nebolo tam nikoho...

Všetci sme požívali príjemných pocitov večerného chládku a silného letného vzduchu. Včelín sa rozkladal na lúčke uprostred lesa, bol obkľúčený dokola plotom, ktorý so všetkých strán huste obklopilo drobné krovisko. Ticho, vďaka tomuto krovisku, bolo na včelníku prekvá-

Zo školy.

pujúce. Každý sebe menší šumot, zvuk v lese alebo zaškripanie voza na vinúcej sa opodiaľ ceste medzi dvoma dedinami — bolo tu slyšať uprostred ticha neobyčajne zreteľne.

Poživujúce s rozkošou obklopujúceho nás božieho požehnanie, popíjali sme s potešením dost nechutný, skoro priamo ohavný čajík a viedli sme nenútený hovor: vše o včelách, vše o dedinských veciach, raz o kosbe sena, raz o našich spoločných dedinských známych. Obzvlášť v hovore o týchto našich spoločných známych odrážal sa ten cit spokojnosti, nenútenosti, ktorý vanul na nás z prírody, z večerného chladu, zo zvuku ku spánku strojaceho sa lesa...

Nejakým spôsobom sa stalo, že som si teprv pri odchode zo včelína všimnul, že sme nerobili skoro nič iného pri svojej zábave, než že sme niekomu nadávali buď do zlodějov buď do hlupcov alebo padúchov. Teprv potom som si vzpomnul, že sme „v chládku“ prebrali všetkých svojich dedinských známych a všetkým skoro že niekto z nás vynadal, ako sa povedá, čo najlepšie mohol. Taký však bol pôvab večera, voľného vzduchu a útlivosti včeláka, že sme necítili nič krom najlepšej, najutešenejšej nálady duševnej. Ľahko bolo na duši. Telo si pokojne hovel v mäkkej tráve, a čistý letný vzduch svieže pôsobil v prsách. Keď sme takýmto spôsobom stupili všetkým svojim známym na „päty“, keď sme si pohovorili o všetkých dedinských záležitostiach i nezáležitostiach, hovor asi na minútu utíchol. Ktosi vyjadril docela túhu odobrať sa domov; lež šeredná otázka, nepadále prehodaná jedným z hostí, totiž bankovým pisárom, zaviedla hovor na úplne neočakávaný predmet.

— A lesní duchovia sa zdržujú u vás v lese? — predniesol pisár ležiac na machu, — riekol to nedbale a patrne proste len tak, neznajúc prečo a začo.

— No, to ti nemôžem povedať, — so záhadnou významnosťou potriasajúc hlavou, odpovedal mu hostiteľ-včelár. — Lesní duchovia alebo neduchovia, aleniečo... jest!...

— Jest?

— Jest niečo!...

Tieto slová včelár predniesol ešte významnejšie a dal sa piť čaj, neodtrhujúc úst od šálky a pozerajúc na nás už úplne záhadne.

— Čo je to asi? Čerti snád... —

Ale včelár mlčal a pil.

— To tak — čerti! — riekol rychtár — veď sme so svätými obrazami celý les obišli... Tuná takáto sprež nesmie byť. Fuj!

— Tak čo je to tedy?

— Ale nuž, bratu milý, — spešne vyhltnúc poslednú kvapku čaju riekol žive včelár, — akási žena tu plače... Už trinásť rokov... A jako horekuje, Bože milosrdný, a vždy práve v túto dobu, keď sa slnce začína skláňať...

Všetcia stíchli a, aby riekol pravdu, začali poslúchať smerom k lesu...

— Je tomu tak! — riekol jeden z hostí; — sám som ju slyšal.

— To ne jeden slyšal, — dodal rychtár. — Len že v tom zaiste není nič nečistého...

— To nejaký vták u vás kričí a vám sa zdá, že to plače žena...

— No — vták!... Jaký vták, keď ju tak, jako teba tu, vidím...

— Ty si ju videl?

— Vravím, že videl, tak jako teba tu.

— No, a čo ona? Je mladá?

— No, to som bratku milý, nerozoznal... Nemal som kedy sa o to starať... Ale na vlások ti vravím, že je vysoká, chudá, celá biela, má šatku i dáždík... a ruky — belšie než snáh... A nenarieka svojím hlasom... Taktohľa sa rukama chopí za hlavu a zaplače k zľaknutiu...

Starik ukázal, jako plače a sám zaplakal takým stareckým chraptivým hlasom, že všetkými prešlo trasenie...

— A jako si sa s ňou potkal? — prevládajúc dojem hrúzy, pýtal sa pisár.

— Ale takto: šiel som, milý bratku, pres les, tak asi v tento čas, a pospiechal som, aby sa od Nikolského dostal priamo domov pres dlhý les, teda, jako je, musel som ho prejsť. Idem — palicu mám u seba... Palicu držím vždycky; — idem... Prišla huština, idem rozhrnajúc vetvičky; rozhrnul som ich náhle v jednom mieste, a ona priamo predo mnou... Celý som strnul. Myslím si: „Nono!“ Len v tejže minúte pohliadla na mňa a jako vták preletela takým kruhom a až tam vzađu za mnou vypukla v plač... No, ja riekol som s Bohom! a nohy na plecía...

Všetcia mlčali.

— Istotná pravda! — dodal včelár; — chceš-li ver, nechceš-li never — čo by lhal... Ale je tak! Trebárs hneď sa môžem zadušiť... Mám syna Gregora, i ten v poludnie, v najväčšom sparne na ňu natrafil...

— To ti veru nebolo volne, Ivanič? prehodil rychtár.

— Veru inak není. Bez strachu rieknem — nie som bojzlivý, vídal som v živote mnoho vecí hroznejších, ale nezamlčím — začal som utekať po lese, zapomenul som, že je noha prestrelená... Dostal som sa domov — sláva tebe, Pane Bože!

Všetkým bolo ľahko, keď včelár predniesol posledné slová, a každý pod vlivom tohoto dôjmu, uľahčivšieho duši, si poprajel povedať nejaký prípad zo svojho života, kde strach hral nemalú úlohu, kde sa však koniec koncov zo všetkého vykľoval len nesmysel a smiech. S každým sa stalo niečo podobného, a každý vyprával, čo znal alebo počul, a na koniec opäť nastalo mlčanie. A „o hrúzach“ už nebolo čo hovoriť. Lež starik-včelár, ktorý rád hovorieval, zdalo sa že netúžil dať hovoru nejaký iný smer a choval ďalej na svojej tvári tiež trochu tajemný výraz.

II.

— No, — riekol konečne, — tu hľa s Kuznecovou ženou, podobne som zakúsil strachu.

Kuznecov bol mladý dedinský obchodník; v susednej veľkej osade mal obchod. Znal som ho osobne a bol som udivený zvediac, že má rodinu, pretože som ho neustále vídal i v sklepe i v byte samotného.

— Či je Kuznecov ženatý? — tázal som sa.

— Ovšem! Dávno!

— A kde je jeho žena?

— Už je druhý rok, čo sa v nemocnici lieči... Teraz prišlo písmo, že sa jej vraj lepšie vedie, ale čo vtedy bolo, uchovaj kráľovná nebeská!... Ja samotný, bratku milý som sa s ňou trmácal celý týždeň, vo dne v noci, viem teda, čo je to... Dajte mi tisíc zlatých teraz... nešiel by!... Nezlákate ma!...

— A jakú mala nemoc? — tázal sa pisár.

— Sošialila sa... Lenže to bolo šialenstvo zlé...

— A starik-včelár šeptom vypravoval o jej chorobe... Choroba v skutku bola hrozná.

Dali sa hovoriť o príčine takejto choroby...

— A jako je to podivné! — riekol včelár. — Veď žili, bratku, ku podivu prvý rok — ako anjeli blahoslavení! Obchod začali z čistého, z hotových peňazí, všetkého dostatok, dom novučičký, blažení obidvaja, potešenie bolo na nich sa podívať, o nej samotnej netreba ani hovoriť, bola pekná ako kráľovná — zkrátka povedano!... A on tiež bol junák statný... Zašiel si niekedy k ním do sklepu, aby si soli alebo niečoho iného kúpil... sedeli tam oba ako vtáčkovia, plní vŕúdnosti a veselí. Samotnému človeku, ba veruže, je z toho veselo... Zrazu, jako z diablových nástrah, na raz, bratku, jako by obom boli počarili... Na druhý rok sa to u nej začalo.

— A má deti — pýtal som sa.

— Mali dievčatko hneď prvý rok, len že umrelo... V druhom alebo v treťom mesiaci umrelo... Nariekali oba... hrúza... A tak to odrazu prepuklo medzi nimi... Počuješ od ľudí: „bije ju!“ Večer je počuť krik z domu... Čo je to?... Pozdejšie zas čuješ, že chytil sa flaše a nápoja — k vydržaniu nenie!... Pije, lármu robí, ženu bije, úplne ju zanedbáva, preč ju vyháňa. Jej otec vtedy prišiel s príbudznými... Pamätujem sa, poriadne mu, Kuznecovi hubu zohavil. Jedon raz ho všetci, celé príbudzenstvo, zbili, a jako zbili!... Sám na svoje oči som to videl, jako mu jedon priamo do tváre, do kosti hodil kus dreva... Čo to bolo, Bože môj, čo to bolo! Potom ho jej otec pojal a súdu udal... pre týranie a sebevôľu naproti žene. Odsúdili ho, priatelia milí, na pol roka do žaláru... A tu sa to s ňou stalo... Zprvu len stále túžila po ňom... Zdrtená celá vravievala: „neviem, čo sa so mnou deje...“ Zašiel-li si niekedy do sklepu, sedí, hladí, ale nepozoruje... A raz na ňu zavolaš i dvaráz — stále mlčí... Len o chvíľu sa teprv vzpomáta! „Ach,“ riekne „Ivanič ani som vás nevidela!“ Vravím jej, že tu stojím už dlho. „Už dlho?“ „Ovšem že áno.“ A zase na ňu tá obluda padne, zase neprehovori slova, jej je všetko jedno... A jedon raz som prišiel, a hlad — sklep zavretý. Co je to? Rozbehol som sa do kuchyne, ide mi v ústrety kuchárka. „Sošalela“ vraví, „naša pani... Čo robí — ach Bože... Radšej tam ani nechoďte.“ Nebol by som ani šiel, ale poslal pre mňa sám jej otec, aby pomohol... Nemohol s ňou nič vykonať... I vlastný jej otec odišiel, vyhrkly mu slzy, keď odchodil z domu. Nechali ma tam samého... A čo som zkusil múk, do smrti nezapomeniem.

Včelár rozpovedal svoje muky; poslucháči sa zasmiali...

— A jako si s ňou zachodil? — tázal sa rychtár.

— Jako? — známa vec, palicou!

— Bil si ju?

— Ovšem že bil, keď rozumné reči nechcela poslúchnuť. Predkladal som jej rozumné reči, a ona zatým vyvádza tým horšie... Co máš robiť, ale nejde inak, mej pomoci nenie... Udreš ju triráz, štyriráz, utiabne sa za pec, sedí nepohnute a tak aspoň hodinu posedí, nepohne sa... Ale sotva si len zdriemol — tu to máš! Myslím si, no bratku, takto len stačíš!... Jednu noc som sa tak pretákol, na druhú som si vyžiadal reťaz, pripuťnal som ju za pecou, priniesol opraty a vravím: „Hlad, dcéra moja!“ a ukázal som jej ich... Robila krik chvíľu a utíchla... Ale jako mluvíla, jaké slová, odpusť Bože! Asi päťkrát som ju opratou k rozumu priviedol pre tie jej slová... A nadávať, to tiež nadávala, jako opilý vojak... Kde sa to v nej len vzalo... I moril som sa tak s ňou celý týždeň.

— Stále opratou v ruke?

— Opratou stále a aj remeňom... Raz tiež som u tak remeňom utišil, preto že mi div reťaz nepre-

trhla!... Celý týždeň, bratia, som sa tak s ňou moril — sám! Otec jej hneď zprvu pozbyl celej rozvahy, muž bol vo väzení, bol som teda sám. Potom sa dali zvoľávať zarietkacky a zarietkavači, liali do nej medicíny a zarietkavali, nič platné — žiadna pomoc... Konečne predsa prišli na myšlienku odviesť ju do nemocnice. Veri-li skoro mi slzy samému vypadly, keď sme ju začali zpoza pece vyťahovať, celá bola modrá od rán...

— Ty si ju teda dôkladne tíšil...

— Jaká tu pomoc! Hocikedy mi samému cez noc dlane opuchly...

— A od čoho sa jej to všetko stalo? — opýtal sa pisár.

— Choď len! rozváž si to... — riekol včelár.

— Známa vec — nemoc záhadná! — dodal jeden z hostí.

— Boh sám to zná!... — dodal tretí.

A potom sme sa rozišli po svojich domovoch pod ťažkým dojmom vypravovania.

(Dokončenie nasleduje.)

HOSPODÁRSTVO.

Stav siatin.

Stáli gazdovskí zpravodajcovia podali o stave siatin do 20-ho mája nasledujúce zprávy.

Počasie v druhej tretine mája nebolo tak priaznivé, jako v prvej tretine, t. j. od 1 ho do 10-ho. Miestami totižto prílišné lejáky a dažde, ba kde-tu ľadovec značné škody zapríčinili, inde zase stále suchoty trochu zle účinkovali na siatiny. Pomerne najpriaznivejšie počasie panovalo v západných a severozápadných stoliciach, kde sa zbožie pekne napravilo. Na Dolniakoch panovala suchota, ktorá zdržala vzrast jarín, následkom častých hmľí mnoho trpely jak pšenice, tak aj raže. Na mnohých miestach zjavuje sa aj hrdza. Vzdor všetkému tomuto nemožno tvrdiť, žeby pšenice a raže priemerne horsieš aly, než predtým, takže sú výhľady na úrodu pšenice zväčša stredné a čiastočne dobré stredné, výhľady na úrodu raže sú zväčša slabo-stredné a stredné.

Dľa doterajšieho stavu možno nato rátať, že pšenice dajú priemernú úrodu 7 metrických centov na jutre. Pšenice sú najkrajšie a aj vyše 7 centov úrody sľubujú v nasledujúcich stoliciach: v tekovskej ostrihomskej, nitrianskej, prešporskej, trenčianskej, baraňanskej, komárňanskej, peštianskej, békéšskej. Najslabšie stoja v nasledujúcich stoliciach: v oravskej, turčianskej, zvolenskej, beregskej, šarišskej, marmarošskej a skoro vo všetkých sedmohradských stoliciach.

Raže dajú priemerne asi 6 metrických centov na jednom jutre. Raže pomerne najlepšie stoja, takže sľubujú aj 7 metrických centov úrody, v nasledujúcich stoliciach: v ostrihomskej, nitrianskej, prešporskej, komárňanskej a zemplinskej. Najslabšie stoja a tak nize 6 metrických centov úrody sľubujú v stoliciach: oravskej, tekovskej, hontianskej, liptovskej, novohradskej, trenčianskej, turčianskej, zvolenskej, gemerskej, šarišskej, marmarošskej. Ozimná raž kvitne po celej krajine, ponač ale posledne bola všade hmľa, raž bude chybná. Miestami

ukazuje sa aj hrdza, tá ale málo starosti zapríčiňuje, lebo raž je už dosť odrostlá.

Ozimný jačmeň sa už vyklasil, tento ale nestojí tak dobre, ako jarný, ktorý je rozhodne dobrý, ba miestami až veľmi dobrý. Priemerná úroda šacuje sa na 7 metrických centov na jutro. Najlepšie stojí jačmeň, takže dá prípadne aj vyše 7 centov úrody v nasledujúcich stoliciach: ostrihomskej, prešporskej, nitrianskej, peštianskej, békéšskej; najhoršie stojí, v oravskej, tekovskej, lip-tovskej, turčianskej, zvolenskej, beregskej, marmarošskej.

Snád najviac ovsu škodilo suché počasie, burina, takže miestami je zakypatý. Vzdor tomu ale je výhľad na dobrú strednú úrodu. Stredná úroda ráta sa na 6—7 metr. centov. Na Horniakoch jako ostatné siatiny, tak aj ovos slabo stojí a nesľubuje ani 6 centovú úrodu.

Kukurici škodí priveľké teplo a suchota.

Čo sa týče vlnice, o tých došlo veľmi rozdielne zprávy, najslabšie stoja na Dolniakoch.

Výhľady na dobrú úrodu ovocia čím dial, tým sú slabšie. Aj tam, kde ovocné stromy pekne kvitly, ovocie padá a červivie.

Ladovec narobil škody v zvolenskej a lip-tovskej stolici. Niekde boli privaly. Zapríčinené škody sú ale neni značné.

Kráľ v Budapešti. Náš milostivý kráľ počas svojho pobytu dobre sa cítil vo svojom hlavnom a sídelnom meste uhorskom, čo mu neraz dal i výraz pred tými, ktorí boli povolani na dvorné obedy dávané kráľom v budínskej palote. Kráľ počas svojho pobytu navštívil výstavu obrazov, priemyselné museum a všade dal výraz svojej spokojnosti a pochvaly nad videnými vecmi. Pofoval viackrát v Gedelove a držal hliadku nad budapeštianskou vojenskou posádkou. Hliadka, na ktorú prišiel i arciknieža Franc Ferdinand sa odbyvala na Rákoši, kde bolo celé v Budapešti ležiace vojsko rozostavené. Kráľ došiel na čiernom koni a jazdil popred rozostavené vojsko. V hliadke sprevádzali ho arciknieža Franc Ferdinand, arciknieža Jozef, spoločný minister vojny barón Krieghammer, minister honvédstva br. Fejérváry, knieža Windischgrätz, adjutanti gróf Paar a Bolfrass a potom ešte veľká skupenina generálov. Po hliadke kráľ stal si na oddialenejšie miesto a počalo sa defilovanie, ktoré vydarilo sa výtečne a jeho veličenstvo očividne bol spokojný s pekným držaním sa čiat. Hneď po prehľadke z naloženia jeho veličenstva knieža Lobkovitz v rozkaze oznámil mužstvu pochvalu jeho veličenstva. — Panovník dával i všeobecné výsluchy, na ktorých prijímal vďaky jednotlivých vytečnikov verejného života za ich vyznačenie a vylúchal sťažnosti svojich poddaných. Jeho veličenstvo odcestoval z Budapešte v piatok na popoludnie, aby vzdal poslednú česť svojmu pokrevnému arcikniežatu Leopoldovi.

Cesta kráľovnej. Jej veličenstva naša kráľovná Alžbeta dňa 21. t. m. odcestovala z Kissingenu, kde sa za dlhší čas bavila, do kúpeľov v brükenauských, kde sa pravdepodobne pobaví za dlhší čas.

Smrť arcikniežata Leopolda. Jeho veličenstvo kráľa opäť potkal smútok. Jeho pokrevný arciknieža Leopold, najstarší syn bývalého kniežata a benátskeho vicekráľa Rajnera zomrel po dlhotrvajúcej chorobe v hörensteinskom kaštieli pri Badene predpoludním dňa 24. t. m. Zomrelý knieža v svojej mladosti vstúpil na vojenskú dráhu; súčasťnil sa vojny v Taliansku a potom zaplňoval vysoké hodnosti v armáde. Vo vojne proti Prusom roku 1866 bol ranený a vtedy povstaly medzi ním a hlavným vodcom Benedekom isté nedorozumenia. Roku 1867. vymenovaný bol za generála gavalérie a onedlho na to utiahol sa na odpočinok a žil takrečeno samotársky život v kaštieli hörensteinskom, k čomu ho prinucovala jeho nemoc. Trpel už dlhé roky chradnúc, až konečne smrť oslobodila ho od dlhého chorľavenia v 75. roku veku jeho. Jeho veličenstvo v piatok odcestoval do Viedne, kde sa pohrab zosnulého arcikniežata bude odbavovať v sobotu popoludní.

Arcikňažna na bycikli. Manželka arcikniežata Ottu, arcikňažna Maria Jozefa veľmi rada vozí sa na bycikli a tieto dni vo viedeňskej Augarten pri jednom zvrate nestačila zadržať svoj bycikel, a tak padla do krovia. Arcikňažna doškriabala si celú tvár. Poranenie nenie nebezpečné.

Gladstone zomrel. Vilhelm Ewart Gladstone, povestný štátnik anglický a bývalý ministerský predseda zomrel dňa 19. mája v Hawardene v 89. roku života svojho. Gladstone veľkým svojím umom vynikol už vo svojej mladosti a jako 23ročný mladík dostal sa do snemu, kde svojimi rečami vzbudil obdiv a už v 30. roku svojom stal sa ministrom financií. V pozdejších rokoch bol štyri razy ministerským predsedom, povždy dlhší čas. Následkom svojho vysokého veku utiahol sa pred tromi rokami na svoje panstvo, kde teraz dokonil. Gladstone bol jedným z najvýtečnejších rečníkov a najznamenítejších štátnikov tohoto stoeletia a svojimi zápalistými rečami značne podporoval všetky také pohyby, ktoré smerovali k oslobodeniu jednotlivých národov na východe. Jeho pohrab odbavil sa dňa 28. t. m. za všeobecného smútku celého Anglicka vo Wesminstere, kde jeho mrtvola uložená je do hrobky veľikášov anglických. Jeho staruškej vdove všetci panovníci európski vyslovili svoju sústrasť.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo vyznačil kraj. vyslanca dra Maxa Falka stredným krížom rádu sv. Štefana. Meno Falkovo je dobre známe na poli verejného života. Už od 25 rokov zdarne účinkuje čo referent zahraničného výboru uhorskej delegácie a tu nadobudnuté zásluby jeho odmenil teraz kráľ takým zriedkavým vyznačením ako je kríž rádu sv. Štefana.

Kňazské jubiläum. Daniel Buchát, senior a kňaz ev. cirkve na Kerepešskej ceste v Budapešti dňa 23. t. m. doplnil 25. rok svojho kňazského účinkovania v Budapešti. Z tejto príležitosti odbyvaly sa predpoludním bohoslužby a večer jeho čitelia a cirkevníci sriadili hostinu, počas ktorej blahoželali jubilantovi.

Vyznačenie Aurela Münnicha. Reservného kapitána, kraj. vyslanca Aurela Münnicha jeho veličenstvo kráľ vymenoval za majóra v rezerve. Toto neobyčajné vyznačenie zaslúžil si Münnich svojim zdarným účinkovaním vo vojanskom výbore delegácie, ktorého je on už od viac rokov referentom.

Štyridsaťsedem dôstojníkov degradovano. Spoločne ministersvo vojny degradovalo štyridsaťsedem ofícierov v rezerve preto, že sa súčasťnili výtržnosťami v Gréci, ktoré usporiadali Nemci proti jazykovým nariadeniam.

Smrť. V Lípt sv. Mikuláši zomrel Andrej Stodola, spolumajiteľ garbiarskej fabriky Kováč a Stodola v 76. roku veku svojho.

Zdravotný stav fôjšpána Szalavszkého. Hlavný župan Julius Szalavszky — ako sa s potešením dozvedáme — zo svojej ťažkej rany sa už skoro úplne vyličil a nateraz zdržuje sa na svojom statku v Melčiciach. O jeho stave ešte vždy sa dopytujú zo všetkých vrstiev uhorskej spoločnosti. Po tieto dni župana navštívil v Melčiciach gróf Ján Pálffy, ktorý len nedávno prišiel z Parížu, a osobne dal výraz svojej radosti nad prajným zdravotným stavom županovým.

Potrebané predstavenstvo. V známej žilinskej záležitosti, jako „Vágv. Lap“ píše, podžupan trenčianskej stolice Justin Baross už vyniesol výrok proti úradníkom obvineným pre nesvedomitú šafárenie s mestským majetkom. Podžupan všetkých pod disciplinárne vyšetrovanie postavených z úradu vyzdvihnutých úradníkov uznal za vinných, následkom čoho rychtára Jozefa Adamicu s ponechaním v úrade na zaplatenie 300 zl. pokuty, notára Jozefa Gyurissa s ponechaním v úrade na 200 zl. pokuty, pokladníka Juraja Adamicu na ztratu úradu a všetkých na solidárne zaplatenie vyšetrojúcich trov 404 zl. 12 kr. Výrok zároveň konštatuje, že všetci odsúdení úradníci, ako i bývalý rychtár Ignác Balogh — vzhľadom na čas jeho úradovania — zodpovední sú svojím majetkom za zapríčinenú škodu. Podžupan ďalej nariadil vo výroku, aby sa i proti bývalému pokladníkovi Alojsovi Hoffmanovi a pisárovi Štefanovi Podivínskému tiež zaviedlo disciplinárne vyšetrovanie. — Či posúdení úradníci podajú appellátu proti tomuto výroku, ešte nevedno.

Rodný dom kráľa Matiaša. Z Koložváru oznamujú, že mestské predstavenstvo navrholo, aby mesto dalo rodný dom kráľa Matiaša Spravodlivého zbúrať. Prastarý dom totiž sa už rúca a aby vyšlo sa nejakému nešťastiu, pretože mesto vraj nemá peniaze na renovovanie tejto historickej pamätnosti, núž ho zbúrajú.

Vo Veľkej Paludzi, jako počut, utvorí sa spolok mlečiarsky.

Veľký požiar. V zemplínskej obci Hardiča vypukol tieto dni požiar, ktorému takrečeno celá obec padla za obeť. Už i tak chudobné obyvateľstvo nešťastnej obce vyšlo na zobračku palicu. Škoda je veľká.

Strašné nešťastie v Prahe. Strašné nešťastie udalo sa v deň Vstupenia v Prahe. Kotál jednej parnej lode, na ktorú práve sadali výletníci, s veľkým rachotom sa roztrhol, pričom skoro všetci na loď už sadnúvši výletníci prišli o život. Viac ľudí ako kuriča a pokladníka dotrhlo na kúsky; jedného chlapca vyhodil výbuch do výšky dvojposchodného domu. O život prišlo asi 8—10 ľudí, lebo ešte všetkých nevytiahli z vody rieky Vltavy. Loď tak bola porúchaná výbuchom, že o pol hodiny utonula, následkom čoho museli pod vodou otvoriť a prekútať kajuty, v ktorých však nenašli ani jednu mrtvolu. Kapitán lode myslí, že medzi kamenným uhlím bol dynamitový nábitok, to však nezdá sa byť pravdepodobným; výbuch zaiste zapríčinilo prekúrenie kotla. Vrechnosť pátra po príčine strašného nešťastia.

Strašná vražda. Tieto dni na poliach pri Trenčíne našli mrtvolu jedného mladého dievčaťa, na ktorej bolo 47 rán zadaných nožom. V zavraždenom dievčati poznal kováčsky majster Jozef Stavka z Hornan pri Bánovcach svoju dcéru, ktorú práve očakával z Viedne kde slúžila. Kto zavraždil dievča, nevedno, hovorí sa, že ju v Trenčíne videli chodiť s jedným vojacom. Ponevác vraha ešte nechytili, tak ohavná vražda zavdala príčinu k rozličným babským klebetám.

Pamiatka zpäťdobitia Budína. Jako každoročne tak i tohoto roku dňa 21. mája oslávili pamiatku zpäťdobitia Budína roku 1848. od generála Hentziho. Rekvieom odbývalo sa v chráme budínskeho predmestia Kristiny, na ktorom súčasťníci sa starí 48-íckí honvédi a mnoho svedkov slávnej doby. Potom ovenčili hroby padlých hrdinov v budínskom emiteri a honvédsku sochu v Budíne.

Smútok piaristov. Franc *Frank*, náčelník rádu piaristov v Uhorsku dňa 21. t. m. zomrel po dlhotrvajúcej nemoci v Budapešti.

Zase nešťastia pri stavbách. Následkom trestuhodnej neopatrnosti a nedbanlivosti zase sa udaly dve nešťastia pri stavbe domov v Budapešti. V Szív ulici srútila sa stena jedného práve rúcaného domu, pri čom zabilo jedného robotníka a pri stavbe domu v Madáčovej ulici zase keď tahali škripcom veľký kameň na poschodie, povraz sa pretrhol, kameň padol a ťažko ranil troch robotníkov. Na obúch miestach polícia uväznila palierov.

Prešibaní šudieri. Už viackrát sme sdělili prípady, že daktorý obyvateľ uhorský dostal z cudzozemska list, v ktorom mu niekto oznamuje, že mu sdělí miesto jedného zakopaného pokladu, jesth jemu, tomu šudierovi pošle istý obnos peňazí. Zdá sa ale, že sa tento podvod nevyplácal, lebo — ako zo Sarvašu píšú — tí cudzozemskí lhári a šudieri vymysleli novú záminku, pod jakou by radi ľudí v Uhorsku ošudili. Asíce Franc Deak, tamojší bobatý mäsiar dostal z Valencie list od jedného španielskeho kapitána, v ktorom mu píše, že keď sa Španielsko chystalo ku vojne proti Amerike, že ho, toho kapitána, vyslala španielska vláda, aby v Uhorsku naskupoval vojenské kone, k čomu dostal 700 tisíc frankov. Na ceste v Sarvaši vraj ochorel a keď sa niečo zotavil, musel nazpäť do Španielska, pretože sa ale bál, že ho niekto olúpi v jeho nedúživom stave, jemu sverenú obrovskú summu pri Sarvaši zakopal, teraz ale že pre poklad nemôže prísť a ponúkol mäsiarovi, že ak pošle 500 zlatých na cestovné trovy jeho sestry do Toledova, tak táto príde do Uhorska a dfa mappy, ktorú on, kapitán, nakreslil, spolu môžu vykopat poklad, z ktorého mäsiar dostane jednu tretinu. — Mäsiar Deak však zbadal, že má so šudierom do činenia a odovzdal list vrechnosti, ktorá zaviedla teraz vyšetrovanie.

Obrali ich financi. Traja financi z aradskej obce Kurtič Ludvík Bajko, Gabriel Domokos a Gejza Gartner na ceste z Pěčky pristavili dvúch gazdov a pod tou záminkou, že nesú neodaneny dohán, prekutali im oblek od vrchu do spodku. Dohán síce nenašli, našli ale u nich 9 zl. 70 krov, tieto peniaze im odobrali s tým, že však ich vraj dostanú v Arade, kde ich vraj oznámia pre pašovanie dohánu. Úbohí sedliaci potom s úzkosťou čakali, kedy prídu k nim financi vyšetrovať. Keď však financi nič nechodili, jeden z gazdov vybral sa do mesta spýtať, čo to už bude s nimi. Tu vysvitlo, že páni financi úbohých sedliakov jednoducho olúpili. Financov naskutku uväznil.

Nešťastie v hore. Ondrej Kružár vo Veľkom Hnileci šiel do hory drevo stinať. Keď podfali jeden strom, všetci ušli, len Kružár nestačil a to bolo jeho nešťastím, lebo rútiaci sa peň ho usmrtil.

Zblaznela. Maria Marle 17ročné dievča vo Veľkých Vlaškách (lípt. st.) upadlo do choromyselnosti a choroba vypukla na tej v takej miere, že ju budú musieť dopraviť do daktorého budapeštianskeho blázince. Nešťastné dievča bolo jedinou ndržovateľkou svojej starej práce neschopnej matky.

Otrávil sa. Július Kostolný, 25ročný lekárnický pomocník u Ludvika Ballu v Lipt. Sv. Mikuláši vypil otravu a keď to na druhý deň rano spozorovali, bol už mŕtvý. Čo pohlo mladého šikovného človeka k tomuto kroku, nikto nevie. Vo famílii starého Kostolného, ktorý je zámožným človekom, toto je už tretí prípad samovraždy.

Strašný víchor zúril na ostrove Timor, ktorý leží v Indickom mori. Víchor zúril takou silou, že tri prekvitajúce mestá skoro úplne shladil s povrchu zeme. Zprávy hovoria, že desať tisíc asmrtených a ranených ľudí leží pod rumami shorených domov.

KU OBRÁZKU.

Zo školy.

Ešte niekoľko dlhých dní a budeme slobodní! Tak sa teraz tešia chlapci, ktorí radšej chytajú raky a hrajú sa s loptom, ako by mali na tabulkách písať a počítvať. „A veď je to aj zle v tej škole,“ myslí si nedávno Janko Nezbedný, ktorý tam na obrázku škrtí svojho kamaráta, že mu nepošepnul v škole keď rectoval, „lebo pán učiteľ sa hneď všetko dozvedia a potom je zle.“ Nuž ale zle býva len s takým žiakom ako je Janko Nezbedný, ktorý nikomu nedá pokoja, kdežto takých ako

sú Miško a Ďurko, alebo Marienka a Zuzka, ktorí si ešte i na ceste zo školy opakujú to, čo sa v ten deň naučili, tých pán učiteľ má rád a týchto i na eksámente odmenia tam prítomní páni.

K OBVESELENIU.

Podivná dobročinnosť.

Ferko: Mama, po tieto dni ste povedali, že diví ľudia nenosia šaty?

Matka: Tak je, syn môj.

Ferko: Nuž teda preto hodil otec do skrinky gombičku s nohavíc, keď sbierali milodary pre pohanské dievky?

*

Prečo mlčí.

— Každý známy vychvaľuje moje nové šaty, len ty nie! — hnevá sa mladá ženička.

— Drahá Julka, ostatných stojí tá chvála len pár slov, mňa však — hodne peňazí.

*

V železničnom tuneli.

Pán: „Keby vás teraz chcel bozkať...“

Slečna: „Museli by ste sa s tým ponáhľať, lebo na najbližšej stanici vystúpim.“

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode zvrátnictvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zvrátnikom trochu na prsty klepol, všemožnými figlami napodobňujú ju a podvadzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Uhorsku nedržim ani jedného ani podomníka. Opravdovú kosu „sv. Antona“ len u mňa možno dostať.

Ctené vidiecke obecenstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria týmto dotieravým odpredavačom zriedkavými lískavými výrazmi vychválených kôs. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovelá žiadostiam kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Takých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trvácá, ani pritvrdá, ani primáká neni a podivuhodne ľahká

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponevác následkom tohoto obyčajne zmákne zadná časť kosy.

Veľa gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazí. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, ponevác ona už vo vykovanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl.	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Zdĺžka centimetov:		70	75	80	85	90	95	100	

Ameganský kosový kameň (oslička) je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornooceľová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Oceľové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kôs franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričítá.

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa ten vtedy je opravdová, jestli na stupni je náš ochranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: Oceľová kosa „sv. Antona“ Sohra.

Obrázkové cenníky zašlem zdarma.

(15—8).